

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošilja izključno uredništvu, oglaš, reklamacije in denar pa upravnistvu. Rokopis se ne vrača. Nepravilna pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost“ Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telefon št. 827 Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Položaj na Poljskem

Dogodki, ki se razvijajo na Poljskem po majniškem prevratu, so brez dvoma precej zanimivi. Cela vrsta najrazličnejših vesti in govorice se je v zadnjem času širila o tej slovanski republiki, v kateri igra sedaj glavno vlogo maršal Pilsudski.

Po majniškem prevratu, ki ga je popularni maršal izvršil s pomočjo levicarskih strank, se je Pilsudski pričel nagibati k desnici. Polagoma, z nekakimi premišljenostjo in na podlagi raznih kompromisov se je v zadnjih mesecih približeval konservativcem in monarhistom. Stranke, ki so mu pri pomoci do oblasti, so kmalu opazile, da se jim je Pilsudski odtujil, in očitajo mu sedaj, da spletkari proti republiki in da hoče vzpostaviti monarhijo. Danes se ni mogoče trditi z gotovostjo, ali Pilsudski res dela na izvedbi načrtov, ki mu jih njegovi včerajšnji zavezniki pripisujejo. Tudi ni mogoče predvidevati, na kakih zgodovinskih in gospodarskih podlagah bi temeljila odprava republike in vzpostavitev kraljevine. Jasno pa je že sedaj, da si konservativni elementi na Poljskem na vso moč prizadevajo, da bi izpremenili sedanji režim; in ta izprememba bi gotovo ne bila v korist demokracije in svobode.

Vlada, ki jo je 2. oktobra imenoval predsednik republike Mościcki, je bila sestavljena na podlagi spretnih transakcij med najrazličnejšimi strankami. Poljski vladni listi so tedaj mnogo pisali o „veliki koaliciji“ in o velikem prijateljstvu med strankami. In baš to preveč vneto naglašanje prijateljstva med strankami koalicije je bilo zelo sumljivo. Zalostna predprava Poljakov je namreč že od nekdaj ta, da imajo mnogo najrazličnejših mnenj in še več strank, ki se še nikoli niso gledale s preveč prijaznim očesom. Zato tudi ni bilo verjetno, da bi se bili kar čez noč pobotali monarhisti in republikanci, konservativci in demokrati, inflacionisti in deflacionisti, reakcionarci in revolucionarji, desničarji in levičarji, ki jih je Pilsudski povabil v svojo vlado. In vendar ni prav nič čudno, če se je Pilsudskemu posrečilo spraviti vse te ljudi v isti kabinet. Pomisliti moramo namreč, da so se tedaj z veliko vztrajnostjo širile po Poljskem vesti o razpustu sejma in o proglasitvi diktature.

Na prvi seji nove vlade je maršal rekel med drugim, da se ravnotežje med socialnimi sloji vzdržuje navadno na ta način, da se v vladi izmenjavajo desnica in leвица. „Jaz sem raje poklical v vlado obe skupini obenem — je rekel maršal. Takrat je tudi priznal, da se on prištevava med konservativce. Njegova železna roka pa je imela pač mnogo posla, če do sedaj v vladi ni prišlo do hujših sporov.

Radi nestabilnosti sedanjega parlamentarnega položaja se je Pilsudski odločil, da pritegne na svojo stran tudi plemstvo in veleposestnike. Pilsudski skuša čimbolj utrditi moč izvršilne oblasti, stabilizacijo notranjega položaja pa hoče doseči na podlagi tesnega sodelovanja konservativcev s plemstvom. Sestanek s knezom Radziwiłom v Nieszwiczu je bil v tem pogledu zelo značilen in poljski, pa tudi svetovni tisk tega ni izpregledal. Posledice sestanka so kmalu prišle na dan; knez Radziwił je pričel ustanavljati novo stranko in poljsko plemstvo je na nedvoumen način pokazalo, da hoče sodelovati v političnem življenju mlade poljske republike. Republikanske stranke so seveda v tej novi akciji, ki jo je skoro gotovo sprožil Pilsudski, videle atentat proti republiki in so radi tega dvignile mnogo prahu.

Nova konservativna stranka je sedaj ustanovljena in k njej so pristopili tudi najbolj izraziti predstavniki poljskega plemstva, ki bodo gotovo skušali vplivati na politični in gospodarski ustroj države. Kako se bo nova stranka uveljavljala, bo seveda pokazala bodočnost. Brez dvoma pa je precej upravičeno mnenje onih, ki pravijo, da bo plemstvo igralo v prihodnjih letih odločujočo vlogo. Dosedanja zgodovina Poljske, ugled in tradicije poljskega plemstva govorijo za to.

S svojo politiko je Pilsudski pridobil na svojo stran aristokracijo in latitudiniste, ki so do sedaj zavzemali napram republiki negativno stališče. Na drugi strani pa postaja nesoglasje med Pilsudskim in onimi strankami, ki sedaj obvladujejo položaj, vedno večje. Socijalisti so že dvignili bojni krik in pozivajo druge stranke, naj vstopijo v skupno fronto proti politiki Pilsudskega.

Boj med desnico in levico je že izbruhnil. Verjetno je, da bodo v tem boju izginele vse one male stranke, ki nimajo nikakega določenega programa, ki tavajo med levo in desno, in ki nikomur ne prinašajo koristi. Le za naslednje so in v spodnik. In ne bo nobene škode, če bodo izginele.

Prijateljska pogodba med Italijo in Albanijo

Za ohranitev „statusa quo“ Albanije Sodelovanje med obema državama - Reševanje spornih vprašanj petim arbitražo - Pogodba velja za pet let

RIM, 1. (Izv.) Dne 29. novembra je bila podpisana v Tirani prijateljska in arbitražna pogodba med Italijo in Albanijo.

Po kratkem uvodu, v katerem se povdarja, da naj omenjena pogodba okrepi medsebojno prijateljske odnose in pa varnost obeh držav z ozirom na njuno geografsko lego, da naj prispeva k konsolidaciji miru in potrditvi želji obeh držav, da se ohrani sedanji politični, juridični in teritorialni položaj Albanije v okviru mednarodnih pogodb, določa besedilo pogodbe sledeče:

Cl. 1. Italija in Albanija priznavata, da je vsako vmešavanje, ki bi bilo naprejeno proti juridičnemu, političnemu in teritorialnemu statusu quo Albanije nasprotno njunim medsebojnim političnim interesom.

Cl. 2. V obrambo višje omenjenih interesov se obe stranki obvezujeta, da si bosta medsebojno pomagali in prispevali sodelovalno; istotako se obvezujeta, da ne bosta sklepala s kakšno drugo državo nikakih političnih in vojaških pogodb, ki bi zamogle škoditi interesom druge stranke.

Cl. 3. Obe pogodbeni stranki se obvezujeta podvreči sporna vprašanja, katerih bi ne bilo mogoče razrešiti rednim diplomatičnim potom, posebnemu pomirjevalnemu ali arbitražnemu postopanju. Način tega postopanja za miroljubno ureditev bo določen v posebnem dogovoru, ki bo sklenjen v najkrajšem času.

Cl. 4. Pričujoča pogodba, ki je sklenjena za dobo 5 let, bo lahko odpovedana ali obnovljena eno leto pred njeno zapadlostjo.

Cl. 5. Pričujoča pogodba bo po njeni ratifikaciji registrirana pri Družbi narodov. Izmenjava ratifikacijskih listin se bo izvršila v Rimu.

Taj vesti agencije Stefani posvečajo vsi večerni rimski listi kratke komentarje, v katerih enodušno povdarjajo, da tvori pogodba nov zgovoren dokaz miroljubnosti Italije, kateri pripisujejo nekateri zlobneži hudobne namene v njeni politiki na Balkanu. Je to nov člen v verigi pogodb, s katerimi je Mussolini postopoma razrešil celo vrsto odprtih vprašanj in uredil celo vrsto spornih zadev, katere je zapustila svetovna vojna. „Pogodba z Italijo pa ima posebno važnost“, pravi „Tribuna“, „ker je to prva pogodba, katero sklepa Albanija z drugo državo, ki je vvelasila in ki zagotavlja Albaniji njeno nedotakljivost. S to pogodbo izločuje italijanska politika nesporazumljenja in prispeva k jasnosti in tudi k odločitvi v vprašanju jadranskega ravnovesja. Neodvisna in prosperujoča Albanija tvori bistveni predpogoj tega vprašanja. Sedaj je pravica in naloga Italije, ki je neposredno zainteresirana v velasila, da čuva z vso odločitvijo morebitna neopravičena vmešavanja drugih v njeno neodvisnost. Več ali manj istega mnenja so, kakor rečeno, tudi vsi ostali rimski listi.

Prihodnja seja ministrskega sveta

bo razpravljala o odpustu sodnikov in o novih predpisih za otvarjanje trgovin

RIM, 1. (Izv.) Na predstoječi seji ministrskega sveta se bo med drugim sklopo tudi o odpustu nekaterih sodnikov, katerega namerava predlagati pravosodni minister on. Rocco, na podlagi zakona o birokraciji.

V ministrstvu za narodno gospodarstvo se marljivo sestavljajo predlogi, katere namerava na prihodnji seji ministrskega sveta predlagati minister za narodno gospodarstvo. Med temi bo tudi predlog, da se v bodoče dovoljuje otvarjanje novih trgovin samo proti položiti znatne kavicje, katere višino bodo določali krajevnim potrebam primerno, posamezni prefekti. S to mero se hoče doseči, da ne bi otvarjali trgovin ljudje, ki ne razpolagajo s potrebnim kapitalom a hočejo hitro obogateti, bodisi na stroške njihovih zalagateljev, bodisi pa njihovih odjemalcev.

Povrh tega se izdelujejo v omenjenem ministrstvu za narodno gospodarstvo tudi predlogi o merah, ki naj bi omogočale zmanjšanje uvoza gradiva in umetnih gnojil.

Sestanek pri državnemu podtajniku Bottala

RIM, 1. (Izv.) Danes se je vršil v ministrstvu za korporacije pod predsedstvom drž. podtajnika Bottala ob navzočnosti predsednikov vseh sedmerih sindikalnih združenj sestanek, na katerem se je razpravljalo o prišpekih, katere bodo morali plačevati združeni člani posameznih konfederacij. Nadalje se je razpravljalo predvsem o načinu določevanja prispevkov in o na-

činu kako ugotoviti število članov in pa višine njihovih plač.

Briand o svoji politiki

Odnosaji z Italijo - Zbližanje med Francijo in Nemčijo je potrebno za ohranitev mira

PARIZ, 1. Včeraj je francoska zbornica nadaljevala razpravo o proračunu zunanjega ministrstva. Na popoldanski seji je zunanji minister Briand podal obširen ekspozé o zunanji politiki.

Glede odnosajev z Italijo je Briand rekel, da bi bili lahko boljše. Današnje napetemu stanju so vzrok predvsem razna nezadovoljstva in nekaka nervoznost. „Ohraniti moramo“, je priporočil francoski zunanji minister, hladno kri in mirne živce; predvsem pa bi tisk na tej in na oni strani ne smel slikati stvari v najbolj dramatičnih barvah. Res je seveda, da je treba poslati v konzulate spoštovati. Obstoja gotova pravila, ki jih nihče ne sme prekršiti, če hoče ohraniti neke in prijateljske mednarodne odnose. Naš poslanik je ukrenil potrebne korake, ko so se dogodile obžalovane vredne manifestacije, in dobili smo takoj zadoščenje. V zadnjem času se je razmerje med obema državama izboljšalo. Naša vlada si bo živo prizadevala, da vzpostavi vezi odkritosrčnega prijateljstva z Italijo. Pravijo, da je Italiji potrebna ekspanzija. Francija ji je odprla vrata na stežaj, kakor ni to storila nobena druga država. Na svetu je dela za vse; in možnost gospodarskega in finančnega sodelovanja tudi obstoja. Do danes se je z Italijani, ki so se naselili v Franciji in v njenih kolonijah, ravnalo prav tako kakor s Francozi. Mislim, da v nobeni drugi državi sveta ne sprejemajo italijanskih delavcev tako, kakor jih sprejemamo mi. Nekateri mi pravijo, da se bom moral srečati z on. Mussolinijem. Jaz sem z on. Mussolinijem že govoril in ne samo enkrat. Vse težave se bodo premostile, kajti ni mogoče da narod, ki zna pravičariti in ki je bolj pozitiven in praktičen kot se nekaterim zdi, ne bi mogel teh stvari razumeti. Vsaka država si lahko izbere tak režim, kakor sama hoče; in to nas nič ne briga. Če se nam pa kaka stvar ne zdi prav in če nas kakšno mnenje žali, moramo kljubovati s tem, da se premagujemo; zdrsni pa nikakor ne smemo, kajti ni nikoli mogoče vedeti kam bi nas to privedlo. Stvari ne smemo tirati do tragike. Prepričan sem, da bo prišel pravi čas in da ni več daleč dan, ko bosta Francija in Italija izravnali vse težave ter bosta živeli v popolni harmoniji.

Briand je nato govoril še o položaju v Tunisu in v Franciji, nakar je obrazložil politiko Francije napram Nemčiji. Naglašal je uvodoma, da je trajna ohranitev miru nemogoča, če ne pride do popolnega sporazuma med Francijo in Nemčijo. Sestanek v Thoiryju je povzročil tudi pretirane upe, ker so ga mnogi napačno tolmačili. Že pred tem sestanekom so se med Francijo in Nemčijo vršili živahni razgovori in se bo do vršili tudi v bodoče, predvsem pa na zasedanjih v Ženevi. Jasno je, da obstojajo med obema vladama še razna nesoglasja, kajti preteklosti se ne da izbrisati s par urah. Podlaga za sporazum se bo našla. Ko bo enkrat rešeno vprašanje varnosti Francije, ne bo več treba vzdrževati kontrolne komisije v Nemčiji. Sploh pa ni niti mogoče zmerom nadzorovati 62-milijonski narod, katerega industrija je naravnost kolosalna. Vendar pa bo kljub temu treba ustanoviti pri Družbi narodov posebno komisijo, kajti ne sme se sedaj izgubiti, kar je bilo že storjenega na poti k razorožitvi.

Čiherin v Nemčiji

Rusija ne sme imeti nobenega opravka z Družbo narodov

BERLIN, 1. Včeraj je prišel v Berlin ruski komisar za zunanje zadeve Čiherin. Njegov prihod v Nemčijo baje nima nobenega opravka s politikom. Čiherin se hoče zdraviti pri nemških zdravnikih-specialistih in bo radi tega še tekom današnjega dne odpotoval v Frankfurt.

Popoldne je Čiherin obiskal Stresemanna in kancelarja Marxa ter se z njima razgovarjal precej časa. Čiherin se je pripeljal v Nemčijo na parniku, ker ni hotel potovati skozi Poljsko. Nekaj list baltičkih držav ga je potem radia zaprosil, naj kar z ladje sporoči svoje mnenje o Rusiji in Družbi narodov. Čiherin je odgovoril: „Sovjetska Rusija hoče ohraniti proste roke. Drugi naj store kakor hočejo. Mi ostanemo svobodni.“

Bogoljubov zmagal na šahovskem turnirju v Berlinu

BERLIN, 1. Mednarodni šahovski turnir, ki se je vršil v Berlinu, je sedaj končan. Prvo mesto si je priporil Bogoljubov s 7 točkami. Rubinstein, ki je na drugem mestu, ima 6 točk.

Novo grško vlado

sestavil Aleksander Zaimis

ATENE, 1. Ministrski predsednik Kondilis je včeraj podal ostavko. Sporazum, ki je bil sklenjen med raznimi strankami, ki pridejo v poštev za sestavo vladne koalicije, je v vseh političnih krogih napravil jako povoljen vtis. Svoj odmev je imela ta stvar tudi na borzi, kjer je dramma občutno poskočila.

ATENE, 1. (Izv.) Danes zjutraj je bila sestavljena koalicijska vlada, za katero so se pred dnevi, kakor smo poročali, zedinili voditelji posameznih strank. Ministrsko predsedništvo je prevzel Aleksander Zaimis.

Komunistični poslanec na Francoskem obsojen na eno leto ječe

PARIZ, 1. (Izv.) Danes je bila pred tribunalom v Nančiju zaključena razprava proti komunističnemu poslancu Cachinu obtoženemu, da je ščeval francoske vojske v Maroku k nepokorščini. Poslanec Cachin je bil obsojen na 1 leto ječe in na plačilo globe v znesku 2000 frankov.

Dogodki na Kitajskem

Kantonske čete zavzele Han-Kov

PARIZ, 1. (Izv.) S Kitajskega poročajo, da so kantonske čete zavzele Han-Kow in da plenijo po mestu. V inozemskih kolonijah mesta je zavladala silna panika. Inozemske vlade so v mestu izkrcale večje mornariške posadke, da čuvajo inozemske mestne četrti in nje ne prebivalce pred napadi ropajočih in pustošujočih čet.

Atentat proti japonskemu regentu

LONDON, 1. Iz Tokija poročajo, da je regent princ Hiro Hito na čudežen način ubežal atentatu. Ko se je vozil v

DNEVNE VESTI

Zadnja seja pokrajinske komisije za živila

Dne 26. novembra se je vršila, pod predsedništvom tržaškega prefekta gr. uff. Gasti-ja seja pokrajinske komisije za živila.

Prva točka dnevnega reda se je nanašala na ukrepe glede preostale bele moke. Bilo je sklenjeno, da bo komisija odločevala od slučaja do slučaja glede posameznih količin take moke. Nato je komisija razpravljala o posegi 68 kvintalov bele moke neke tržaške firme. Ker trdi ta firma, da dotična moka ni finejša nego predpisana enotna moka, sklene komisija, da se izvrši analiza v zdravstvenem uradu tržaške občine.

Druga točka dnevnega reda se je tikala preostankov pšeničnega zdroba. Bilo je sklenjeno, da se ima to blago odstopiti izdelovalnicam testenin do 15. decembra 1926. Med tem časom je prodaja tega blaga občinstvu ustavljena in se dovoljuje le za bolnišnice.

Nadalje je razpravljala komisija o kemičnem laboratoriju zdravstvenega urada tržaške občine, kateri ne more izvrševati analize kruha tudi za druge občine pokrajine. Komisija sklene, da naj laboratorij izvršuje analize za druge občine le v slučaju velike nujnosti, dokler se laboratorij ne preuredi.

Nato je komisija prešla k razpravi o sestavi rženega kruha, in sicer glede vprašanja količine vlage, ki naj bo dovoljena pri tem kruhu. Tržaški zdravstveni urad predlaga, naj velja tudi za rženi kruh isti odstotek kot za ostali kruh, t. j. 30%. Komisija sklene, da se pošlje tozadevno vprašanje ministrstvu in preide nato k razpravi o uvozu ržene moke. Tudi v tem pogledu sklene komisija, da se opozori na vprašanje ministrstva.

Nato sporoči prefekt komisiji, da je bilo predloženo ministrstvu za Italijo novo vprašanje uporabe moke iz šoje za izdelovanje kruha, in to z namenom, da bi se doseglo znižanje cen kruha. Vprašanje je važno posebno za Trst, ker proizvaja neka tukajšnja oljarna znatne množine šojeve moke. Ravnatelj občinskega zdravstvenega urada pritrjuje tej pobudi. G. Sporeniju, prefekturnemu komisarju pekov, je naloženo, da izvrši potrebne poskuse s tako mešano moko, čim prispe dovoljenje od ministrstva. Prefekt pripominja, da gre za sedaj le za predlog, katerega koristnost bodo morali dokazati ponovni poskusi.

Nato je razpravljala komisija o raznih prošnjah firm in občin. Med drugim je dovolila grško-pravoslavni cerkveni občini porabo 300 kg bele moke povodom grškega cerkvenega praznika sv. Nikolaja. Komisija je nadalje ugodila prošnji občine Dolina, da sme izdelovati kruh v komadih do 500 gramov, kakor tudi enaki prošnji občine Štjak. Končno je vzela komisija na znanje poročila iz raznih občin, na podlagi katerih je razvidno, da se je cena

avtomobilu po mestu, se je na vozilo obesil neki budhistični svečenik, ki je skušal priti princu do živega. Nakana se mu ni posrečila, ker ga je z avtomobila potegnil redar in ga aretirali. Našli so pri napadalcu dolgo bodalo, in aretiranec je priznal, da je hotel umoriti regenta.

Poljski zunanji minister odpotoval v Ženevo

VARŠAVA, 1. Zunanji minister Zaleski je odpotoval v Pariz in v Ženevo.

Radi včerajšnjega jugoslovenskega državnega praznika so nam izostala izvirna poročila iz Jugoslavije.

Drobne vesti

Nov ukrajinski list

bo pričel v kratkem izhajati v Varšavi. Potegoval se bo za poukrajiniziranje pravoslavne cerkve v vzhodnih krajih Poljske. V Lvovu pa bo pričel izdajati svoje glasilo podpredsednik ministrskega sveta Bartel.

Pod staro rusko zastavo

je te dni privozila v rumunsko pristanišče Konstanca neka ruska ladja, ki je bila natovljena z lesom. Pristaniške oblasti so vprašale vlado, ali je taki ladji dovoljen pristop v pristanišče. Odgovor je bil negativen in ladja je morala zapustiti Konstanca.

Izhod na morje

Madžari še zmerom iščejo. Govorili so sprva o Reki in o Splitu, „Pester Lloyd“ pa pravi sedaj, da bi bil pravi primeren Galac na Rumunskem, ker bi se lahko uporabilo vodno pot po Donavi.

Velika ležišča soli

so že tekom vojne odkrili pri Provadiji na Bolgarskem. Te dni je neki kmet pri oranju našel na kameno sol najboljše kakovosti.

kruhu znižala skoro povsod za 10 stotink.

V drugi seji, ki se je vršila istega dne, je razpravljala in ukrepala komisija o raznih prestopkih, ki so bili naznanjeni.

Jugoslovenski državni praznik

Včeraj povodom praznika jugoslovenskega državnega ujedinjenja se je vršilo v tukajšnji srbsko-pravoslavni cerkvi slovesno blagodarjenje. Obredu je prisostvovalo poleg uradnih zastopnikov osebe generalnega konsulata, dalje v velikem številu člani tukajšnje jugoslovenske naselbine kakor tudi številni meščani obeh narodnosti.

Zvečer se je vršila pod pokroviteljstvom jugoslovenskega generalnega konsulata lepo uspela plesna zabava v dvorani „Tina di Lorenzo“.

VODA

Kakor smo opozorili že v včerajšnji številki, je danes popoldne nastopilo pomankanje vode radi poprav, ki se vršijo na glavni vodovodni cevi brojskega vodovoda. Poprave so se začele včeraj in bodo dovršene najbrže še le v teku današnjega dneva. Radi tega se bo obitelti pomankanje vode še ves današnji dan, tako da bo vzpostavljena redna preskrba najbrže še le tekom jutrišnjega dneva.

Opozorilo našim ljudem!

(Iz urada Pol. dr. „Edinost“ v Trstu)

Razni naši ljudje po Gorškem, po Krasu in po Notranjem so dobili neke vrste obvestila brez podpisa in brez datuma, ki pravi, da je pisec dobil iz Rima poročilo, češ da so bile prošnje onih, ki se mislijo izseliti v Mehiko, že izročene mehiškemu ministrstvu; da bo vohod približno v početku prih. leta, in da se mora v naprej položiti kavicja v znesku L 1000.— pri živnotenski banki v Trstu, na kar da bo živno za izselitev rešena.

Kakor rečeno, pisma nimajo ne datuma, ne podpisa in so zato sama po sebi sumljiva, da proizhajajo od ljudi, ki nimajo drugega namena, nego iskati žrtve med nevednimi nerazsodnimi ljudmi ter jih goljufati. Neko tako pismo, ki je bilo doposlano našemu uradu, je bilo stavljeno v kuverto z vtisnjanim naslovom: Giovanni Stenovich, commerciante in legnami, Corso V. E. III N. 11, II. p. Trieste, Casella postale 504, centro.

Glasom poročil, ki so jih pred par meseci prinesli časopisi, je bil Stenovich član neke družbe, ki se je morala pred tukajšnjim tribunalom zagovarjati radi goljufij, povzročenih z izseljenici; člani te družbe so bili po kazenski razpravi tudi obsojeni na razne kazni.

Ker je, po došlih nam poročilih, vsled propagande za izselitev v Mehiko, nastalo neverjetno veliko vznemirjenje in izseljenično gibanje po deželi, opozarjamo naše ljudstvo, naj se pomiri, naj se ne da varati, naj se varuje sleparjev in naj bo oprezn.

NOVI VOZNI RED

Čitatelje opozarjamo, da je uvedla železniška uprava s 1. decembra nekatere spremembe v urniku prometa na železnicah. Na četrti strani objavljamo pregled odhodov vlakov po novem urniku.

Rake bodo knjige „Goriške Matice“ v prihodnjem letu?

1) Predvsem bodo prešli naročniki Goriške Matice II. snopi Bačarjeve knjige „Zdravje in bolezen v domači hiši“. Prvi snop je obsegal popis človeškega telesa. Pisatelj je to suhoparno snov obdelal količkor mu je bilo pač le mogoče v poljudnem in lahko razumljivem in prebavnem tonu. Popis telesa je bil potreben, da bodo čitatelji laže razumeli opis bolezni, njihov potek in sedež v človeškem telesu. Celotno zdravniško knjigo bo morala imeti sleherna naša hiša. Mi Slovenci do sedaj še nismo imeli poleg drobne Kneipove knjizice nobene poljudne zdravniške knjige in zato se je zgodilo, da so n. pr. že v tekočem letu po naši deželi naselili ljudje tujim agentom in plačali samo za predplačilo neke zdravniške knjige L. 60, stala jih bo pa 160 lir. Pri Goriški Matici je pa doba navrh z drugimi knjigami. Opozarjajo se vsi naročniki, da na I. snop in na poznejše skrbno pazijo, da ju bodo lahko dali v zati v eno samo knjigo.

2) Kot smo imeli letos naročniki Goriške Matice zanimivo knjigo „Naši kraji v preteklosti“, tako bodo dobili prihodnje leto „Zgodovinski domaći življenjski in pitni rastlini“.

3) In 4). Dva naša pisatelja, sinova naše zemlje, živela v teh krajih, sta zasnova in spila več povesti. Pisatelj, doma iz ozke goriške dežele, obravnava v povestih „Tišarjev Tone“, „Štefan izpod Skale“ in „Pepe s Krasa“ življenje in običaje Vipavcev in Kraševcev, France Bevč pa v zgodovinskem romanu „Nebesna znamenja“ trpljenje našega ljudstva, posebno pa goriškega v davnih časih turških vpadov. Zgodovinski roman „Nebesna znamenja“ bo posebno jako obsežna knjiga in jo dobe kot neobvezno knjigo naročniki Goriške Matice, ako doplačajo 3 lire.

5) Skušala bo Matica, da ne bo manjkala mladinska knjiga, primerna tudi za odrasle. Ker se cene knjigam ne povišajo in ostane za naročnike dosežena cena 5 lir z doplačilom 3 lir za obsežni fakultativni Bevčev roman, ne bodo imeli povenjki težke naloge z nabiranjem naročnikov pri tem tako bogatem knjižnem daru Goriške Matice za prihodnje leto.

Preustrojitve koledarja

Leta 1924. je imenovalo društvo narodov mednarodni odbor znamenitih učenjakov in zastopnikov katoliške, anglikanske, cerkve in mohamedanske vere, da preustroji koledar. Ta odbor je prejel 180 načrtov, od teh 33 iz Francije, 27 iz Zedinjenih držav, 24 iz Nemčije in samo pet iz Anglije.

Glavna napaka setnjega koledarja tiči v tem, da so posamezni meseci neenakodolgi, da se prične meseci in leta z različnimi tedenskimi dnevi tako, da se ne da izdatuma sklepati, kateri dan v tednu je bil.

Po dvestemletnem razmišljanju in proučevanju je napravil odbor svoje poročilo. Od vseh sprejetih načrtov priporoča samo dva, a ne za enega ne za drugega se ne ni moglo odločiti društvo narodov.

Prvi načrt deli leto v štiri enake četrtletja z dvema mesecema po trideset dni in z enim mesecem po eden in trideset dni. Skupaj 364 dni. Manjkajoči 365. dan v navadnem letu ali manjkajoča dneva v prestopnem letu je pristavijo v začetku ali na koncu leta kot praznika brez datuma. Ako obratno tedno kot doslej sedem dni, potem se ne doseže s tem, da se vsak mesec in vsako leto prične z enakim tedenskim dnevom.

Drugi načrt pa deli leto v trinajst mesecev po štiri tedne, torej po osem in dvajset dni, kar da zopet le 364 dni. 365. oziroma 366. dan se priključijo letu v začetku ali na koncu. Na ta način se prične vsak mesec z nedeljo. Ker bi pa imelo leto trinajst mesecev, se ne more deliti v četrtletja in polletja.

Odbor se zadovoljuje v svojem poročilu, da pojasni dobro in slabe strani obeh načrtov. Samo v enem vprašanju nestopa odbor odločneje; v soglasju z zastopniki raznih ver zahteva, naj se določi za velikončo ona nedelja, ki sledi drugi soboti v aprilu. Doba, v kateri lahko pade velika noč in ki je znašala doslej pet in trideset dni, bi se skrajšala na ta način na šest dni.

Toda vsi ti načrti niso novi. Društvo narodov bo imelo tekoče stališče, preden se odloči bodisi za to ali ono preustrojitve koledarja.

Telefonske zveze med Trstom in Čehoslovasko

V pondeljek so vršili poskusni direktni telefonski pogovori med Trstom in Plznem, važnim čehoslovanskim industrijskim središčem, ki ima številne trgovske stike s Trstom. Poskusi so se popolnoma obneli. Zvedeli smo, da se bodo mogla posluževati prave direktno telefonske zveze Trst-Plzeň tudi razna druga industrijska središča Čehoslovake.

Slovenski šahist dr. Vidmar

Capablanca, najslavnejši ameriški šahist, je povabil jugoslovanskega svetovnega šahista na šahovski turnir v Ameriko, ki se bo vršil meseca februarja drugo leto. Povabil se so manj najslavnejši svetovni mojstri, kakor so Aljechin, Bogoljubov, profesor Vidmar, Rubinstein, Spielmann in Niemcevic. Vsi udeleženci bodo igrali med sabo štiri igre. Ta šahovska tekma bo vsekar ena največjih takšnih prireditelj.

TRŽAŠKI SLABOVNI TRG

1. 12. 1926.

Danes je bil trg nekoliko slabši kot včerajšnji, vendar pa je bil manj svojo živahnost.

Kupčij je bilo mnogo, sicer ne ravno velikih.

Cene so bile sledeče:

Zelenjava: Rastlji zeleni veliki in mali 70-300; rdeči radič 320-400; rdeča pesa 50-60; zelena pesa 50-60; belo zelje 40-60; zelena zelje (Bruzale) 40-60; vrzote 40-60; kislje zelje 120-140; ampurnambour 50-80; malancane 180-250; zelencorudica paprika 180-250; krompir 55-60; fižol v stročju mali 400-500; para-diznik —; repa sladka 40-60; para-kisla 120-150; koronenje 70-100; spinat 240-400; čebula 30-55; česen 150.

Sadje: Jabolka 70-400; hruške 180-400; kostanj „maroni“ 100-250; grozdje —; pomaranče 100-220 za kvintal; oranžina 35-40 L za zaboj; limone —.

Društvena vest

— S. D. Adria. Jutri velevažen članski sestanek v DKD. Naj nihče ne manjka! Točno ob 8.30!

Iz tržaškega življenja

Grozna smrt voznika - Zmečkan pod sedem vira

Predsinčnjim se je dogodila na cesti med Dolino in Miljami grozna nesreča. Okoli 19. ure se je premikal po tej cesti dvovprežen voz, ki ga je vodil 63-letni voznik Josip Gorjup, stanujoč pri Sv. Mariji Magdaleni zg. št. 334. Med vožnjo je voz, na katerem so bili naloženi trije veliki sodi vina, nenadoma obhital v blatu, kajti itak slaba cesta je bila radi dežja, ki je bil zadnje dni, zelo razmočena. Gorjup je počakal, da sta se konja nekoliko oddahnila, nato ju je zopet pognal. Toda ko sta konja polegla, se je voz na eni strani še bolj pogreznil v blato ter se močno nagnil. Pri tem se je pri enem sodu utrgala vrva, s katero je bil privezan, in težka posoda se je prevrnila na Gorjupa ter ga zmečkala. Kmalu potem je privozil po cesti neki avtomobil. Ko je šofer uzel zapuščen voz, je takoj ustavil ter priskočil na pomoč nesrečnemu vozniku, ki je bil nezavesten in je krvavel iz ust. Položil je siromaka v avto ter ga naglo prepeljal v bolnišnico v Miljah. Toda tamošnji zdravnik je mogel samo ugotoviti, da je Gorjup že mrtev; smrt je morala biti skoro hipna, kajti nesrečni mož je imel zmečkan prsi koš in je poleg tega zadobil še druge notranje poškodbe.

O nesreči so bili obveščeni miljski orožniki, ki so izvršili izvid na licu mesta ter spravili na varno konja in voz.

Identifikacija utopljenca

Neznani utopljenec, o katerem smo poročali, da se ga pretekli petek potegnili iz morja pri pomolu „Audace“, je bil včeraj končno identificiran. Spoznala ga je njegova sestra Katarina Teja poročena Sasso, ki je včeraj opoldne prišla v mrtvašnico mestne bolnišnice ter si ogledala predmet, ki so jih našli pri njem, in njegovo obleko. Nesrečnik je 54-letni težak Josip Teja iz Vidma, odkoder se je nedavno preselil v Trst, kjer pa ni imel stalnega bivališča, ženska, ki stanuje v ulici Donata št. 7, je povedala, da jo je brat obiskal pred nekajimi 14 dnevi zvečer ob poznuri; bil je nekoliko vinjen. Od tedaj ga ni več videla. Najbrž je nesrečni mož po obisku pri sestri krenil k morju, da bi si poiskal prenočišče na kakih ladji, kjer je že večkrat prenočeval. Brezdomno je radi pijanosti padel v morje in žalostno utonil. Danes predpoldne bo truplo prepeljano na pokopališče pri Sv. Ani.

Velika tatvina v skladišču preprog

Predpreteklo noč so zlikovci posvetili svojo grabelživo pozornost skladišču preprog, ki ga ima trgovec Jurij Hadži Andrian v ulici Cassa del Risparmio št. 2. S pomočjo ključev, ki so bili brezdomno izbrano ponarejeni so odprli dvojna vrata ter tako prišli brez vsikih težav v skladišče, kjer so našli bogato izbero dragocenih perzijskih in turških preprog. Kapeta so si zlikovci izbrali le najfinjše blago. Odnesli so 20 preprog v skupni vrednosti okoli 20.000 lir. Bržkone bi bili radi Andrianu še bolj oškodovani, pa jih je menda kdo motil pri „delu“, da niso tega storili. Razmali so se pač po pogovoru: „Kdor ni z mlatim zadovoljen...“

Tatvino so odkrili uslužbenci tvrde, ko so včeraj jutraj odprli skladišče. O dogodku je bila takoj obveščena policija, ki sedaj z vso vnemo išče zlikovce in preproge.

Tatinski čudeži

Trgovec Umberto Gentilomo je včeraj javil na policijskem komisariatu v ulici Sanità, da mu je bil ukraden sodeček jergul, vreden 450 lir.

Na isti komisariatu se je predvčerajšnjim prišel pritožiti uradnik Armand Galimberti, kateremu je manjkalo kolo, vredno 800 lir, ki ga je pustil za kratek čas brez nadzorstva na ulici.

Dve žrtvi avtomobila

Ko je 49-letni pomorski kapitan Ezio Girardi, stanujoč na Corso Garibaldi št. 20, šel sinoči okoli 19. ure v družbi nekakega znanca po trgu Goldoni, ga je v bližini ulice Mazzini podrl nekaj tujci avto, ki je privozil iz omenjene ulice na trg. Pri padcu se je Girardi ranil na levem senu, a k sreči ne hudo. Nesrečni kapitan je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so mu rano ozdravljivo v 8 dneh, izlečili in obvezali; nato je bil na lastno željo prepuščen domači oskrbi.

Slučna nezgoda se je pripetila včeraj popoldne na vogalu Corso Garibaldi in ulice E. Toti. Tam je avto, ki ga je vodil 29-letni Antonio Ferluga, stanujoč v ulici Commerciale št. 41, podrl 4-letnega Silvija Fontana, stanujočega v ulici Amerigo Vesputici št. 6. Ker je šofer naglo zavil vesran in ustavil, dečko ni prišel pod kolesa, pa se je kljub temu pri padcu precej hudo poškodoval; zlomili si je levo koleno in ter se hudo oprekal po rokah in nogah. Šofer je prepeljal otroka v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelk. Zdraviti se bo moral najmanj dva tedna.

Nezgodna pol dala

Z avtomobilom rešine postaje je bil včeraj popoldne prepeljan v mestno bolnišnico 49-letni deček Vincenz Gebert, stanujoč na Grefi št. 148. Može je pri delu v prosti ulici W. E. III. doletela huda nezgoda. Ko je v skladišču tvrdice Fratelli Orlando predelaval vrste žita, se je nenadoma premaknil manj skladen voze. Pri tem je mož zadobil hudo poškodbo na desnem kolenu. Sprejeti so ga v kirurški oddelk, kjer bo moral par tednov čuvati posteljo.

Tržaško sodišče

Razna tatvina

Tobak. Hrvatini Ivan pak. Ivana iz Trsta je obdolžen, da je dne 26. oktobra t. l. pri razkladanju tobaka z nekakega Lloydovega parnika odnesel približno 30 kg tobaka in ga skušal nesti iz proste luke. Obtoženec priznava dejanje. Je pred kaznovan, zato predlaga drž. pravnik zanj zapor 1 leta in 1 meseca in 500 lir globe. Sodišče je obsojilo Hrovatina na 10 mesecev in 5 dni ječe in 500 lir globe.

Ogrtač. Corradini Pina vdova Perco iz Ancone se je zagovarjala včeraj pred tukajšnjim sodiščem radi tatvine volnenga ogrtača, katerega je odnesla iz garaže v ulici S. Pietro (Bologna). Priča Michelich pove, da je videl Corradinijevo vzeti šal z avtomobila in ji potem sledil, dokler ni bila aretirana. Šal je last nekakega Stefana Henrika. Obtoženka priznava dejanje in vrhu tega priznava še zločine, o katerih sploh ne govori obtožnica, in sicer, da je odnesla iz restavracije Dreher več namiznega orodja in iz restavracije „Alla città di Paranzo“ istotako — v obeh krajih kot služkinja.

Corradinijeva je obsojena pogojno na 6 mesecev in 15 dni zapore in v poravnavo sodnih stroškov.

Steklene šipe. Vrabec Ludvik se je moral včeraj zagovarjati pred tukajšnjim sodiščem radi kvalificirane tatvine na škodo inženirja Melosia Silvija. Ukradel je iz obzidnega prostora v ulici Canpo Marzio štiri šipe iz kristala — nedoločene vredno-

sti. Obtoženec priznava dejanje v celoti. Da pride do šip, je moral preplezati dva metra visok zid. Je že predkaznovan radi tatvine.

Sodišče je obsojilo Vrabca na 2 leti in 22 dni zapore in 500 lir globe. Vrhu tega bo imel nad sabo 1 leto policijsko nadzorstvo.

Vino in fige. Kot zadnji se je včeraj pred tukajšnjim kazenskim senatom zagovarjal radi kvalificirane tatvine Škerlavaj Viktor, obdolžen, da je pred dobrim mesecem v prosti luki pil iz odprtega sode vina in da so agenti, ko so ga ustavili, našli pri njem dva venca suhih fig. Ustavljen je bil od maresjala Faccioli. „Ustavil sem ga je iz varnostnih ozirov.“ Škerlavaj je namreč že predkaznovan pravi maresjalo.

Sodišče je obsojilo Škerlavaja na 1 mesec in 22 dni zapore.

TRŽAŠKA POROTA

Nada Monterubiani pred sodiščem

Danes se začne pred tukajšnji poroto proces proti Rimljanki Nadi Monterubiani, ki je to pomlad v lastnem hotelu ustrelila natakarkarja Hirschmanna. Po njenih izjavah ji je natakarkar Hirschmann že dolgo dvoril in enkrat porabil priliko, ko je bil njen soprog v Rimu ter jo posilil. Mož je zato zvedel in spodil žensko iz hiše. Ravno, ko je spravljala skupaj njene stvari, je stopil Hirschmann v njeno sobo z enakim namenom. V obupni hrambi so njene roke dotipale na nočni mizici samokres in ona je Hirschmanna ustrelila. Dogodek se je dovršil v Zadru.

Branila obtoženko dva odvetnika.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Cene popuščejo

Od šestega decembra se zmanjša cena kruhu pri kilogramu za 15 centezimov in bo stal kruh iz enotne moke v hlebkah od 150-200 gr. L 2.60 kg; kruh iz enotne moke s sladkorjem, mlekom ali oljem v oblikah po 50 gr. po L 3.60 kg; kruh iz enotne moke mešane s turško v hlebkah po 50 gr. po L 2.40 kg; kruh iz enotne moke mešane z rženo v hlebkah od 200 gr. po L 2.60 kg; kruh iz enotne moke mešane z rženo v malih hlebkah po 50 gr. po L 3.20 kg.

Tudi meso postane cenejše. V goriških mesnicah se mu znižala cena za štiri deset centezimov pri kg. Za sedaj so se določile sledeče cene pri javni razprodaji: meso prve vrste in prve kakovosti od L 7.40 do L 9.40; meso druge vrste in druge kakovosti od L 6.40 do L 8.40.

Pri smrti

Tozadevna komisija pri trgovski obrtni zbornici je določila pod predsedstvom komisarjevega namestnika g. Antona Orzana dne 29. novembra 1926. za glavna branila sledeči cenik: boljši riž L 220-225; navadni riž L 215 do 220; turška moka L 118-120; navadne testenine L 335-340; sladkor v kristalih L 690-693; semensko olje L 740-750; domača slanina L 800-810; ameriška slanina L 740-750; mast L 800-810; kava navadna L 2300-2350; polenovka L 510-520; ječmen št. 10 L 265-210; fižol druge vrste L 150-160; fižol prve vrste L 190-200; krompir L 65-70. V teh cenah ni všteta užitnina.

Kupni trgovci

Saksida Andrej, šest in petdeset letni kmet z Dornberga, je opozval po besedi ljubiteljske občinskega čuvaja. Sednik ga je opozval in utemeljil to opozstitev s tem, da so tvorile besede navadno razhajenje časti, glede katere se pa ni bila vložila očitna od razhajene stranke.

Vizintin Evgen iz Sovadnja si je izposodil od Tomšiča Josipa dvajset kilogramov turšine, ne da bi bil prej vprašal lastnika za dovoljenje. Deset dni bo moral sedeti in plačati globo in pristojbine.

Vogrič Peter je pobihal na tujem zemljišču, lastniki Kolavitič Andreja, drva. Poljski čuvaj ga je opazil, naznanil in sodnik je razsodil, da mora Vogrič sedeti tri dni.

Hurjo kazen je dobila Škodnik Josipina iz Gonjač. Obrekovala je povsod Keršiča Antona iz Kojškega, dokler se ni tega naveličal. Osvadil jo je in po zaslišanju prič se je glasila razsodba: tri mesece ječe in tri sto lir globe.

Persolja Anton iz Šmestnega se je moral zagovarjati radi tatvine. Ukradel je jajca, kokoš, obleke in petdeset kilogramov grozdja, vse to na škodo Komar Rozaliji in Persolje Franceta. Dvajset dni se bo moral zato pokoriti.

STANOVNE SAMOŽRE

V torek kmalu po kosilu je izjavil Budal Josip, bivajoč v hiši št. 107, da gre počivati, in prosil, naj bi ga ne motili. Družina je šla po svojih opravilih in šele zvečer, ko so prinesli v spalno sobo huč, so opazili, da se je bil revež tačar že obesil. Pritrtil je močan kavč na tramu pod stropom in zanko, v katero, stopivši na mizo, vtaknil glavo. Obvestili so se karabinirji, ki so prišli na lice mesta, prišel je tudi zdravnik, ki ni mogel drugega, kakor ugotoviti smrt, ki je nastopila pred par urami. Budal Josip je bil star komaj dva in petdeset let. Vzrok tiči menda v njego-

PODPISUJE
za fiktorsko posejilo

snag v tukajšnji kotlini ni mnogokrat za to.

Danes nas je zapustil karabinirski maršal, poveljnik tukajšnje sekcije. Odhaja v penzijo. Tukaj je bil skoro dve leti. Bil je mož na mestu, strog, a pravičen. Bil je zelo priljubljen pri prebivalstvu. Dobro bi bilo, da bi ga tudi njegov namestnik posnemal v dobroti državi in ljudstvu. Odhajajočemu maršalu in njegovi družini pa so želi srečno življenje v privatnem življenju, nje govima otrokoma pa, da naj bi ne pozabila jezika, ki sta se ga naučila med našim ljudstvom.

Povprečna škoda na žito: V Bovcu L 25.000 v Dvoru L 15.000, v Čezsoči L 35.000, v Kalu-Koritnici L 15.000.

Poleg te škode bodo oškodovani ljudje pri prodaji živine po sedanji izredno nizki ceni.

Mostove je odneslo: Za Dvorom, deloma v Logu-Čezsoškem ter vse med Bovcem in Trento - razven Koritniškega.

Cesta proti Trenti je na mnogih krajih odnesena in uničena tako, da je promet med Beovcem, Sočo in Trento mogoč samo za pešce.

Reška pokrajina

TRNOVO PRI BISTRICI

Deževje, gospodarstvo

Malone dva meseca je neprestano deževalo, da nas je spravljalo v obup. Najmanjšega dela ni bilo mogoče opraviti, ne da bi se bil človek zmnočil. Z veliko muko smo spravili pod streho zadnje poljske pridele in še z večjo smo sejali. Seveda je veliko setve izostalo. Treba bo misliti na penoladno setev, ki ni pri nas v navadi. V taki odvečni deževji zhihi zemlji ne morejo mlade rastline uspevati.

Višek naliva pa je bil v petek, 19. t. m. Lilo je od 4. do 8 ure, da je bilo vse pod vodo. Starejši možje ne pomnijo takega dežja, ki je, umevno, povzročil obšutno škodo na zemljiščih in poteh. Tudi so mnjenja, da bo po dežju pritisnil mraz, ki se ga zelo boje. Kako ne, ko nimajo kurjave, niti stelje.

Kmetijski sestanek, znaki pomladi

Tudi ta sestanek je vreden, da ga omenimo, ker kaže vedno večje zanimanje kmetovalcev za vzajemno kmetijsko gospodarstvo. V nedeljo je bilo naše shajališče nabit polno. Bilo je nad 70 udeležencev, med temi nad eno četrtno mladih. — Dnevni red je bil tako obsežen, kakor so vedno bolj obširne naše potrebe. Prišli smo do sledečih sklepov:

1) Poskrbi se za nakup nekaj bikov švicarske sive pasme in morebitno tudi junic (po naročilu kmetovalcev). Biki se razdelijo predvsem v vasi, ki ne razpolagajo s plemenjaki, in sicer posestnikom, ki se javijo za to pripravljene.

2) Nujno potrebna je ustanovitev zadrugne vnovčevalnice za naše sadne pridelke in zgratba zadrugne zganjkuhe posebno, ker sedanjim domači kmeti bodo v kratkem času izgubili, in to bodisi s prevelikimi pristojbinami, konkurenco ali pa tudi s prepovedjo.

3) Trnovsko-bistriški posestniki se načelno strinjajo z namero o napravi skupnega pašnika, posebno za mlado in jelovo živino. V ta namen se vrši v soboto 4. t. m. ob 7. uri zvečer sestanek trnovskih živinorejcev.

4) V nedeljo 5. t. m. ob 2.30 popoldne se vrši sestanek sadjarjev v svrhu posvetovanja in dogovora o sadnih vrstah, (jablane, hruške), ki naj bi se gojile v naših vaseh.

Omeniti moramo, da je posetil sestanek tudi voditelj novoustanovljenega kmetijsko-potovalnega urada v Trnovem g. dr. Banci, ki bo imel svoj urad, kjer je bil občinski urad.

Tudi okrajna kmetijska zadruga bo, kot kaže, polagoma zrastle na številu članov. Kmetovalci, pristopajte, družite se!

Znanost in umetnost

PO TRNOVSKEM GOZDU

Lep dan, kakršnih je bilo letos malo. Utrunilo si pot skozi grmovje v neprosoljni gozd. V vrhovih dreves pošumljava hladna sapica spremljana z žvrgeljem in čvakanjem ptic. V vrhovih gričev gordeva solnce. Vrste se jase in grmovje pomešano z drevmi. Vseokrog močna tišina, čuje se le globoko dihanje naših pljuč v tem svežem zraku. Vsi smo zatopljeni v krasoto narave, ki se nam ob tem trenutku poraja nebrečeno lepa ter zopet izgineja. V brezdomnost valove griti in imbi, obkrožujoč nas s svojo resnobo in močnostjo. — Nehote se ustavi korak — Oh - oh! Smo v gozdu. Prsa se razširja, določa začuti sladki in v pozabnost se umaketa zlo in gorje, ki vladata človeštvu. Zardi se kot bi stopil v svetlobo, ki ga je izlel največji umetnik sveta. Visoko in nemo mome drevesa kot svede na žrtveniku. Kamor sega oko, suma helina telj prirodnih stehov, ki polblečajo v neki tajinstveni svetlobi. Zda-ji začutiš, da so to brezštevilne statue, spominjajoče nas na prošlost in večnost. Pod nami in pred nami globoko ljane doline, posejane z vitkimi svecami, kot bi jih kdo uvrstil v krogu.

«Ali se ti ne zdi to kot krasno svetlobo, ki prekaša vsako domačo» pravi tovariš. «Res je, in ob tej čarobnosti in veličanstvu začutim, kako velik je Bog,» sledi odgovor.

Zdranimo se iz zamaknjene opazovanja in hitimo po stezi skozi gozd. Desno in levo strmi drevje nad nami. Nepričakovno obšutost s teh vrhovov trpeč oči: «Kaj hočete, vi ljudje, dod, vi skrunitelji svetleč, čemu nas motite v tem svetem miru!» Nekaj nam stane srce in mi hitimo, a pomilovanje se dviga v duši drevosom, delu našega življenja, v pomos narodu, krepka kot on, obsojena na kmet... Pot nas vodi ob mizu ljutih dolin, ki jih je ustvarila moč vode. Poručene so vse na gozdu, nekatere ne pustite niti pogleda do svoje globine, kot bi želele strah pred nevarnostjo, ki preti zemlji. Je izgine drevje. Ze globoko so te doline; človek strmi nad močjo prirodne sile in pomaga dolbiti.

Gozd se razmakne; opod nam se razprostrta strahno opustelost, iz katerega zija obup in groza. Nikjer drevesa, ne stori zole iz visoke drve kot zapuščen ostanki, ki so gnepuseni svoji usodi in spominu razdeljane. Prei obrastle doline, ki

so bile podobne oltarjem, so kakor grob. Globoko jame zijajo v potnika s črno teraso na dnu, kjer je demon v plesu pel konec mogočnemu gozdu.

Hodili smo naglo, ker nas je bilo strah. Le skrivoma smo se ogledovali. Cutili smo masčevalno očitjanje narave. Poredkoma smo srečevali stare očake in velikane, ki so nas prešerno gledali, kot bi hoteli reči: »Uničujete nas, a uničite sebe!«

Zadeli smo na vas. Spustili smo se h hišam, kjer smo se okrepčali. Dela nam je dobro resnost in šegavost stanovalcev. Vsakdo bi mislil, da dobi v takih samotah napol divjake, a bi se hudo zmotil. Našo pozornost je zbudil zanimiv pogovor kmetov:

«Čudno jadramo, pristavi eden, »sedaj da bi se primeni menjati!«

«Eh, kaj boš tisto! Če bi ti poznal zgodovino Slovanov!»

«Dobro, ali čudno je, da so bili Slovani, posebno nekateri, bolj nazaj?»

«Ni nič čudnega; svobodni niso bili tako kot so bili na primer Nemci. — Ali, kako je vse šlo in se menjavalo? Kje so Huni, Goti, Longobardi, Nemci, Turki in drugi?»

Tišina pretrga za trenutek pogovor. «Da, čudno je, kako vse mine.»

Molčali smo vsi in se zamislili. — Ž. Ž.

Sirarstvo. Spisal Anton Pevc, državni mekarski inštruktor. Izdala Zadruga zveza v Gorici. Založila Katoliška knjigarna v Gorici. Velika knjiga obsega 286 strani, 132 slik. Evo naslove glavnih poglavij: Mleko za sir. Grevje mleka. Zasirjenje. Obdelovanje strdi. Presirjenje. Dugrevanje. Sušenje. Dvigiranje drobljenca. Stiskanje sira. Soljenje sira. Zorenje sira. Bolezni in napake sira. Izdelovalni predpisi raznih vrst sira. Zvara. Mehki siri. Poltrdi siri. Poltrdi siri. Trdi siri. Siri iz ovčjega mleka. Kozi in drugi siri. Beljakovinski siri. Gospodarstvo sirarn. Suho mleko. Dobava zgoščene mleka. Izdelava mlečnega prahu. Izdelava mlečnega sladkorja. Kazein. Mlečni kamen. Zdravila in živila. Sir v škatlicah. — Cena knjige: nevezana 20 lir, vezana 23 lir. V Jugoslaviji cena ista. Preračun lir v dinarje po dnevnem kursu na dan prodaje. Dobiva se v Gorici v Katoliški knjigarni, pa tudi po drugih knjigarnah v Italiji in Jugoslaviji.

Razne zanimivosti

Svetilniki nekdanj in sedaj

Novi svetilnik v tržaški luki je skoraj dovršen; še nekaj časa in njegova močna svetloba se bo razlivala daleč tja po morju ter bo mornarjem v strašnih nočeh neurja, ko bo valovom njih ladja le igrača, rešilni kašpot ter živo upanje na rešitev.

Ze Homer nam v svojih pesmih opisuje, kako so Grki zažigali kresove na gričih ob morju ter s tem označali mornarjem ob hudih nevihtah mesta, kjer lahko brez večje nevarnosti pristanejo. Lahko si pa mislimo, da je bil efekt takega kresa silno malenkosten, da se je taka svetloba le slučajno ter le na majhne razdalje zapazila. Tak način zaznamovanja varnostnih pristanišč seveda ni mogel zadovoljevati; pričelo se je graditi stolpe, na katerih so sežigali les, premog itd. Najprejša taka zgradba se je nahajala v Aleksandriji, katero so prištevili med sedmero čudežev sveta. Prišel jo je graditi Ptolomej Lagi, dovršil jo je Ptolomej Phyladelphus okrog leta 250. pred Kr. Iz poročil, ki so nam ohranjena, doznavamo, da je ta zgradba-svetilnik obstajala iz osmih nadstropij; vsako nadstropje je nosilo veliko število visokih stebrov, ki so tvorili obenem razkošne galerije; celotna zgradba je bila iz mramorja. Na terasi je gorel ogenj, in ako smemo verjeti stari opisovalcem, ki so kaj radi z bombastičnimi besedami marsikaj pretiravali, je dajal ta ogenj jačjo svetlobo nego naši sedanj, tako dovršeni svetilniki. Svetilnik, katerega je ukazal sezidati kasneje Klavdij v Ostiji, luki Rima, je bil baje le majhen posnetek onega v Aleksandriji.

Mnogokrat pa so razbojniki na zelo nevarnih mestih zažigali kresove, katerim so v nevarnosti se nahajajoči mornarji sledili. Ladja, katero so vrgli v takih nevarnih krajih valovi na suho, je bila last onega, čigar je bila zemlja.

Najlepši svetilnik nahajamo pa brez dvoma v času rimskega imperija. Ne

samo v svoji domovini, ampak tudi v deželah, ki so jih rimske legije zasedle, so gradili poleg krasnih stavb, trdnjav, vodovodov, cest itd., katere se danesnja tako dovršena tehnika občuduje, in nešteto obmorskih zgradb; na Francoskem in Angleškem vidimo še danes njih ostanke.

Skozi dolgo dobo vidimo, da uporabljajo v svetilnikih popolnoma primitivno kurivo: les, premog itd.; šele kasneje je na Francoskem olje izpodrinilo imenovane kurilne snovi. Leta 1790. pa so prvi uporabili Argandovo svetilko, kakor jo imamo v naši stanovanjski luči z prožnim stenjem, in sicer v svetilniku, ki se nahaja ob izlivu reke Gironde. Približno trideset let kasneje je francoski fizik Fresnel iznašel posebno vrsto leče, katere imenujemo dioptrične in katadioptrične krožne leče, katerih opis bi nas zapeljal predaleč na fizikalno polje. Njim se imamo zahvaliti, da imamo danes tako perfectne svetilnike. V principu sestoji luč svetilnika iz svetilke močne svetlobe (danes je v velikem številu svetilnikov uporabljena elektrika), okrog katere se nahaja prizmatična stena in v njenih straneh velike leče. Radi učinka imenovanih leč izhajajo iz svetilnika žarki združeni v snopih, valih, in sicer v številu, kolikor ima prizma strani. Cela luč se slednjič vrti okrog navpične osi. Po svetlobni barvi in vrtilni hitrosti luči, to se pravi po intervalu časa, ki poteče med trenutkom, ko en snop žarkov — svetloba — zadene gledalca, in med naslednjim snopom, razlikujemo svetilnike. Počasni se vrteče luči pošiljajo svojo svetlobo v intervalih štirih minut; pri hitro se vrtečih pa znaša ta medčas le nekaj sekund.

Vsakemu laidskemu kapitanu izroče pomorske oblasti seznam vseh svetilnikov posameznih obrežij, njih svetlobnih barv in intervalov. Ponokod uporabljajo tudi dva svetilnika, ki se nahajata v neposredni bližini drug poleg drugega. Kar se tiče barve svetlobe svetilnika, se uporablja skoraj izključno bela, zelena ter rdeča.

Razen navedenih svetilnikov z intermitentno svetlobo imamo še one s stalno — feu fixe. Pri teh pa ne tvorijo žarki, izhajajoči iz svetilnika, oblike valjev, ampak stožcev, kateri se s svojo površino dotikajo morske gladine; znano je namreč, da ima zemlja kroglj podoben obliko, katero imenujemo rotacijski elipsoid (razdalja med obema tečajema je za 1/100 manjša od premera ekvatorja). Radi tega dejstva bo dotikalnišče med stožcem in morsko gladino tembolj oddaljeno, čim višji je vrh stožca, torej izhodišče svetlobe; zato se pri svetilnikih s fiksno svetlobo polaga posebna pažnja na višino svetilnika. Tako vidimo, da ima svetilnik na otoku Vis žarišče v višini 30 m nad morjem, oni pri Rovinju v Istri pa celo 110 m. Čim višji je svetilnik, tem daljše leži imenovano dotikalnišče, tem prej bo torej luč zadela mornarja; seveda mora razdalji odgovarjati tudi jakost svetlobe. Slednjič ne smemo pozabiti še na dejstvo, da žarki, izhajajoči iz svetilnika, nimajo v resnici preme smeri, ampak krivo; to radi različne gostote atmosferičnih plasti; žarki, ki prehajajo skozi te plasti, se namreč lomijo (zemeljska refrakcija) in s tem postaja razdalja med svetilnikom in dotikalniščem še večja. Vsi ti momenti bi se lahko uporabili za določitev jakosti svetlobe, ako bi se ne menjavala gostota atmosferičnih plasti.

Kar se tiče števila svetilnikov, navajam le, da je izključeno, da bi se mogla kakšna ladja, v našem morju, približati kontinentu ali otoku, ne da bi prišla v območje onega izmed številnih svetilnikov. Pred leti se je našlo med Gradežem in Boko Kotorsko nič manj kot 170 večjih svetilnikov.

V svetilniku ima svoj dom paznik; mnogokrat daleč od ljudi preživi marsikatero nevarno uro. Po cele tedne, mnogokrat cele mesece ne more tak paznik, čigar svetilnik se nahaja daleč od naselbine, zapustiti svojega doma; le ptiči, katere premami zapeljiva luč svetilnika, ga obiskujejo in šume in tuljenje vihrje ga venomer opozarjajo na težko odgovornost. I. S.

Največja svetovna razstava znamk
Pred kratkim časom je otvoril v New-Yorku predsednik Coolidge naj-

večjo svetovno razstavo znamk v velikem, deset nadstropij visokem poslopju, Grand Central Palastu. Najdragocenejše znamke so čuvali policisti v civilu, seveda oboroženi. Dva tisoč ljudi je obiskalo vsak dan to zanimivo razstavo, v kateri je bilo razstavljenih štiristo osemdeset najdragocenejših zbirk iz vsega sveta. Mr. Hind iz Utiike (Sev. Amerika) je razstavil svoje znamenite redkosti, tako ono znamko iz britske Guyane (Južna Amerika) za en cent, ki se nahaja na svetu edino le v tem izvodu. Hind je dal zanjo pred dvema letoma 160.000 frankov in tedaj je bil frank še nekaj vreden. Obiskovalci razstave so občudovali tudi zbirko znamk z vsega sveta v neuporabljeni obliki, ki ji je lastnik neki W. E. Hawkins. Med razstavljalci je bil tudi Adolf Passer iz Prage, strokovnjak za turške znamke in dr. Emil Diena iz Neaplja, ki velja kot največji poznavalec stare Italije. Največjo zbirko je razstavil Alfred M. Lichtenstein iz Newyorka. Bil je zato odlikovan, kakor so se tudi odlikovale osebe, ki so se izkazale v filatelistični literaturi in tiskarne, ki so izdelale najlepše znamke.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodil v vseh jezikih. (1518)

BECKI za mehnično tovarno se iščejo; predstaviti se v četrti, pri Filii Oberle, Androna S. Tecla 1822

HISICA (3 sobe, kuhinja, voda, plin, zemljišče) se prodaja. Roiano, Ščala sania 285 1818

STANOVANJE (ena ali dve sobi in kuhinja) išče gospa sama. Plača najemnino za dve leti naprej. Androna S. Tecla 10/III, Peric 1819

UČITELJ ali učiteljica za angleščino se išče. Ponudbe pod »Angličščina« na upravnishvo 1820

TRTE CEPLJENKE odlikovane trtnice. Črne vrste: refošk, borjosa, frankinja, merlot, črnina, porjufalka, slikaše, t. d. Bele vrste: ribola, grgan, klencna, malvarja, slazina, rizing, glara, savignon, žlahtina in razne samizne. Cenik na zahtevno zastoj. Ivan Forčić, Preserje p. Komen. 1821

KUPIM lepo črno brinje in brinjevo olje. Pisati množico, ceno in poslati vzorce na F. Cvek, Kamnik, Jugoslavija. 1802

VEČJA trgovina z manufakturnim blagom na deželi, išče pridnega samostojnega krojača. Takoj nastop. Lepo stanovanje brezplačno. Ponudbe pod »Krojača« na upravnishvo. 1801

MLIN s štirimi kamni, z vodno močjo reke Idrijce, se prodaja prestevalno. Zastopništvo ima Franc Velikonja, zbirski mojster, Sv. Lucija. 1798

SMILAJOD (Ispolniti mol), tabano sredstvo proti arterioskleroz, venozizmu in težkemu dihanju, kašlu in kašlu, upočasni srčno sredstvo, posebno priporočljivo za osebe, stare nad 50 let se prodaja samo v lekarni Castellonovich, Trst, Via Giuliani 42 (paralelna ulica Via dell'Istria). (1524)

PRSI SIROP pripravljen proti kroničnemu kašlju in bronhialnim bolečinam. Steklenica za odrasle L. 7,50, za otroke L. 5.—. Dobiva se samo v lekarni Castellonovich, Trst, Via Giuliani 42. 1481

BABICA, avtorizirana, diplomirana, sprejema noseče. Adele Emeršič-Sbaizer, Farneto 10 (poddaljšana Ginnastica), lastna vila, tel. 20-64. 1428

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. Telefon 33-19. 1517

BABICA, diplomirana sprejema noseče. Madonina 10, II. 1808

OBJAVA.

V ponedeljek, dne 6. decembra t. l. dopoldan, ob 9. uri se bo vršila v pisarni odvetnika dr. L. Vadnal v Postojni — radi selitve — prodaja iz proste roke zemljišča vložek št. 78, obstoječega iz hiše št. 3 v Predjamski pri Postojni, gospodarskega poslopja, zemljišča v izmeri 12 ha 58 a 26 m² ter raznih pritklin.

Najmanjši ponudek znaša lir 67.000. Hiša je zidana z opeko, krita in vsebuje kuhinjo in 2 sobi; gospodarsko poslopje obsega hlev za 8 glav živine, 2 kleti, 2 lopi in 2 svinjaka.

Med zemljiškimi parcelami je gozd, ki meri 4 ha 02 a 82 m². (1257)

Urad

NEMŠKEGA KONZULATA

se preseli

o Via Milano št. 2, I.

Vsled preselitve bo urad v četrti, 2. t. m. zaprt. (1254)

Za praznik

Sv. Miklavža

predstavlja

20% popust.

izredno priliko za nakup.

Popust se odbije pri blagajni na vseh stalnih cenah, ki so v resnici nizke in označene na vsakem predmetu.

ÖHLER

Izšel je: Roman v treh delih „Moč preteklosti“ Dobiva se v Tiskarni Edinost in v knjigarnah

AROMA O. G. NAIFINEJŠA CIKORIJA

Gospodinj! Kdor dobro kupi..... ta prihrani.

Z „O. G.“ pripravite tako pijačo, ki odgovarja vsem zahtevam. Rabite ta izdelek in prepričali se bode o njegovih izbornih kakovostih: Moč — Lepa barva — Okus — Prihranek! Zastopnik: B. Polesello, Gorica, Corso Vitt. Em. 47, tel. 237

S. A. HELVETIA-VARESE

SV. MIKLAVŽ

Ob tej priliki bo prodajala trdka

ROMEO CIPRIANI

Trst — Piazza Goldoni 12 po posebnih cenah

z 20% popustom

Bogata izbira rokavic, maj iz fuštanja in volne, ovjok, bombažastih in volnenih nogavic, svilenih in volnenih šerp, zimskih kap, pull-over, gilets in sportnih maj po vseh cenah.

Najbogatejša zaloga izdelanega perila in meter.

Najnovjši dohod vseh modnih novosti suknja za obleke, plašev in toileurs od L. 14.25 naprej.

Nogavice in maje iz bombaža in volne za otroke, ženske in moške. Govori se slovenski.

Popolna izbira drobnarije. **ROMEO CIPRIANI — Trst, Piazza Goldoni 12**

CORSO 20

Prilika! Velika partija Paletots po najnižjih cenah.

JAKOB BEVC

urarna in zlatarna Trst, Campo S. Giacomo 5

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Kone plačuje višje kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. 1247

SLOVENC!

Ne pozabite, da ima trdka „Old England“ Trst, Corso V. E. III, 26 nasproti zastavljajnici Izgotovlj. obleke po vršnih 1250 tu-iz inozemsko blago Lastna krojačnica I. reda Podružna v 10000 Via Castele 68 (hiša Lapajne) Govori se slovensko

PODLISTEK

JULES VERNE: (176)

Skrivnostni otok

— Tudi jaz se ne bojim navadnega potresa, je odgovoril Cir Smith; toda drugi vzroki utegejajo povzročiti še hujšo nesrečo?

— Kakšno, dragi Cir?

— Tega ne vem še gotovo... moram se prepričati... moram preiskati goro... Čez nekaj dni si bom v tem na jasnem.

Gedeon Spillett ni dalje izpraševal in stanovalci granitne hiše so kmalu globoko spali v kljub detonacijam ognjenika, ki so postajale vedno glasnejše in so odmevale po otoku.

Trije dnevi so tako prešli. Neprestano so delali pri ladji in inženir je silil k pospešitvi dela, ne da bi več omenil ognjenika. Franklinova gora je bila zdaj pokrita s temnim grozovim klobukom ter je bruhala plamen in žareče kamenje, ki je deloma padalo nazaj v žrelo. Pencroff, ki je promatral naravne pojave vedno s šaljive strani, je rekel:

«Poglejte, veliki dečko se igra z žogami! Velikan je postal žongler!»

In resnično so izmetane mase padale večinoma nazaj v brezno in ni bilo videti, da bi notranji pritisk dvignil lavne mase do žrela roba. Iz škrbine na severni strani žrela se ni lava še izlivala po pobočju.

Dasi se jim je zelo mudilo dovršiti ladjo, vendar so morali naseljenci tudi za druge opravke skrbeti. Predvsem je bilo treba iti v stajo, kjer so bile zaprte črede ovac in koz, in obnoviti zaloge krme. Sklenili so torej, da pojde tja Ayrton naslednjega dne, 7. januarja, in ker je Ayrton navadno sam tja hodil, so se Pencroff in ostali silno začudili, ko so čuli, da je inženir rekel Ayrtonu:

«Ce pojdete jutri v stajo, grem z vami.

— Oho, gospod Cir, je vzklil mornar, naši delavniki so šteti, in če graste še vi proč, bodo kar štiri roke zmanjkale.

— Naslednji dan se vrneva, je odgovoril Cir Smith; toda moram do staje... moram videti, kako je z bruhanjem.

— Bruhanje! Bruhanje! je vzklil Pencroff, to je res imenitna reč, ki mene prav malo skrbi! Vkljub mornarjevim ugovorom je obve-

ljal inženirjev sklep; da pojde na raziskovanje. Harbert bi bil rad spremljal Cira Smitha, toda ni hotel žaliti Pencroffa.

Naslednjega jutra sta Cir Smith in Ayrton napregla v voz onagi in se v naglem diru odpravila proti staji.

Nad gozdom so se leno vlekli gosti oblaki, ki so se neprestano obnavljali iz žrela Franklinove gore. Bilo je očito, da so bili ti oblaki iz kaj različnih snovi sestavljeni. Zlindra v prahu, prašni pucolani in siv droben pepel, ki je bil takšen kakor najfinejša moka, vse to so vsebovale goste viseče mase dima. Ti pepeli so tako drobnozrnati, da se včasih po cele mesece drže v zraku. V Islandiji je bilo oзраčje po izbruhu l. 1783. še več kakor eno leto nasičeno s takšnim vulkanskim prahom, ki so ga mogli solniti žarki komaj prodirati.

Večinoma pa se te prašne snovi poležejo na zemljo, kakor se je tudi tu zdaj zgodilo. Cir Smith in Ayrton sta prišla komaj do staje, ko je začel padati na tla smodnik do podoban sneg in v hipu izpremenil pokrajinsko sliko. Drevesa, travniki, vase je izginilo pod debelo odejo. Na srečo je pihal veter iz severozahoda in velik del oblaka je padel v morje.

«To je čudno, gospod Smith, je rekel Ayrton.

— To je zelo resna stvar, je odgovoril inženir. Ti pucolani, ta zdrobljeni bismutni kamen, skratka, ves ta rudninski prah dokazuje, da so notranje plasti Franklinove gore razburkane.

— Ali ni mogoče proti temu nič ukreniti?

— Nič, razen da pazljivo zasledujemo napredovanje teh pojavov. Oskrbite stajo, Ayrton, medtem grem jaz do izvirka Rdeče reke, da pogledam, kaj se godi na severnem pobočju gore. Potem...

— Potem, gospod Smith?

— Potem pojdeva v Dakkarjevo grobnico... Moram pogledati... no dobro, v dveh urah pridem po vas.

Ayrton je stopil v stajo ter opravljal svoje delo, pričakujoč inženirjevega povratka. Nakrmil je muflone in koze, ki so bile postale nemirne ob prvih znakih bruhanja. Medtem se je Cir Smith povzpela na greben vzhodnega gornega odrastka, obšel izvire Rdeče reke in prišel do mesta, kjer so on in tovariši o priliki prvega izleta odkrili izpremenjen je bilo vse! Namesto

enega parnega stebra jih je naštel trinaest. Brizgali so iz zemlje, kakor da jih nekaj s silo potiska skozi cevi. Bilo je jasno, da je bil na tem mestu pritisk na zemeljsko skorjo od znotraj velik. Cir Smith je čutil, da so se okrog raztresene skale tresle. V bistvu so se sestajale iz zdrobljenega pepela in so se sčasoma strnile v trde kamne; nikjer pa ni videl sledove sveže lave.

O tem se je inženir prepričal, ko je mogel pregledati vso severno stran Franklinove gore. Dim in plamen sta se dvignila iz žrela; toča žindre se je usula na tla; toda bilo ni nobenega izbruha lave. To je bil dokaz, da niso ognjeniške mase dosegle zgornjega roba osrednjega dimnika.

«In vendar bi rajši videl, če bi se izlila! je rekel sam pri sebi Cir Smith; tako bi bil vsaj gotov, da je lava našla svoj navadni izhod. Kdo ve, če si ne bo izsilila drugega izhoda? — Toda v tem ne tiči nevarnost! Kapitan Nemo je prav slutil. Ne, v tem ne tiči nevarnost!»

Cir Smith se je povzpela na veliki gorski greben, katerega odrastki so očepali Kitasti zaliv. Od tu je mogel pregledati stara lavne proge. Ni imel nobenega dvoma, da izhajajo te lave iz izbruha, ki se je izvršil pred pravadnim časom.

Hči ruskega pisatelja Dostojevskaja

V vasi Grils pri Bolcanu je umrla te dneve hči znamenitega ruskega pisatelja Fedorja Mihajloviča Dostojevskaja. Bila je znana kot dobra prevajalka, a tudi kot pisateljica je slovela. Rodila se je leta 1871. v Petrogradu, vzgojena je bila v hiši svojega očeta. Po njegovi smrti jo je dal odgojevat takrat vsemogočni nadprokurator svetega sinoda Konstantin Pobjedoroscev. Najprej je prevajala nemška in italijanska dela na ruski jezik, kmalu nato je pa spisala sama roman «Emigrantinja», v katerem opisuje usodo Rusinje, ki je pregnana v Sibirijo. Leta 1922. so izšli njegovi spomini na njenega očeta, knjiga, ki je sedaj skoraj že v vse evropske jezike prevedena. Na sedanjo rusko vladavino je bila zelo jezna, ker je njo, hčerko velikega pisatelja, oropala vseh literarnih pravic in jo tako pahnila v bedo in pomanjkanje.

Gorovje na potovanju.

Gorovje v tessinskem kantonu v Švici ne daleč od mesta Bellinzona se pomika naprej. Gorovje Albino nudi velenimivo naravno čudo potujočega gorovja. Seveda proti velika nevarnost nekaterim vsem in mestom, ki se nahajajo na poti, po kateri se gorovje premika. Potujoče gorovje meri dvajset km in je povprečno 1400 m visoko. Geologi študirajo vzroke in so se po večini zedinili v mnenju, da gre za notranjo zemeljsko drčo. Navadno spremljajo tako drčo potresi, v tem slučaju pa ni potresov, ker se premika zemlja polagoma. Gorovje Albino potuje, kakor so zmerili, naravnost proti mestu Bellinzona, ki se mu pa ni treba prav nič bati, ker ga obvaruje drugo hribovje, ki leži med mestom in potujočim Albinom. In ta obrambni zid je iz granita.

Porotniki v klavzuri.

Pred newyorško poroto se je začela razprava proti bivšemu ministru za notranje zadeve Fallu in proti petrolejskemu magnatu Dolhemi-ju, kateremu je, kakor navaja obtožnica, minister prepustil državna nafta vsebujoča zemljišča v vrednosti sto milijonov dolarjev, za kar je dobil od magnata sto tisoč dolarjev. Za razpravo vlada po vsem New-Yorku veliko zanimanje. Državni pravdnik je zahetval, da ne smejo priti porotniki ves čas, dokler bo trajala razprava, z zunanijim svetom v dotiko. Zagovornik je protestiral, toda vključ temu je sodnik ugodil zahtevi državnega pravdnika. Porotniki bodo torej vseh šest tednov, toliko časa bo menda trajala razprava, zaprti, v klavzuri in ne bodo mogli priti s svetom v dotiko.

Nov dohodek mestni blagajni.

Mestni svet v Altdorfu v Švici je sklenil poseben davek na kratke lase in sicer pri ženskah. Vsaka ženska, ki si je ostriгла lase, bo morala plačevati vsako leto pol franka. Mestni svetovalci so že pri prvi seji vplačali davke za svoje žene in hčere in so prepričani, da si niso mogli izbrati boljšega oblačilnega predmeta od modernih ženskih frizur, saj bo menda morala vsaka ženska prispevati k blaginji mesta in v njegovo blagajno.

Radikalno sredstvo zoper glavobol.

Gospo Ano Watt, sedem in petdesetletno vdovo iz Bufala (Zedinjene države Sev. Amer.) je bolela precej časa sem glava. Poskusila je bila razna sredstva, a vsa so bila brezuspešna. Da se reši temeljito bolečin, je skočila v nagaški vodopad, in res je ni več bolela glava. Utonila je.

Arabski pregovori

Hočeš jesti dateljne, ne smeš preklinjati pečk. — Že z rožino moreš priti tignovno z vinom. — Vsi brivci se uče britja na glavah sirot. — Tudi muhe poznajo obraz mlekarice. — Vsak pozna grenki okus svojih lastnih ust. — Zanimaj se za bodoče sosedo, preden kupiš hišo. — Kdor izdeluje barve, lahko svojega osla rumeno pobarva. — Ubožec je vedno tujec v svoji domovini. — Prepis ne more odnesti nobenega mramornatega kamna. — Dateljnova pečka preboli marsikak udarec. — Lepo zapestnico ima človek rad, lepo zapestje ljubi. — Ni je nobene skorje, ki bi se je drevo smililo. — Tudi mrtvi kanji odseva ropaželjnost iz oči.

Pridobivanje jekla po kemični poti

Te dneve se je prijavil na tozadevni uradu v Berlinu nov patent. Gre namreč za popolnoma nov način proizvodnje jekla. Prvi poskusi so se napravili v anilinskih tovarnah v Badnu. Uspeh je nepričakovan. Sedaj se je posrečilo železo kemično tako obdelovati, da nastane iz njega jeklo, ki prekaša v vsakem oziru toplotno jeklo. Na nov način pridobljeno jeklo je mnogo trše, a kljub temu prožnejše. Stroški za proizvodnjo po novem načinu so celo nižji od dosedanjih. Vsekakor je to zelo važna iznajdba, ki bo vplivala na železno industrijo v nepregledni meri.

Pisatelj Shaw in Noblova nagrada

Kakor smo že poročali, se je podelila Noblova nagrada za književnost za leto 1925. angleškemu pisatelju Shawu. Zgodilo se je, česar ni nobeden pričakoval. Shaw je odklonil nagrado in izjavil, naj se rajši uporabi njemu namenjena vsota za boljše in tesnejše

zveze med Švedi in Angleži in sicer v književnem oziru. Takoj nato je stopil švedski poslanik v Londonu k Shawu in ga končno prepričal, da je preklinal svojo izjavo, s katero je bil odklonil nagrado. Shaw se je dal prepričati, da se njegova želja ne more drugače udeležiti, kakor da sam ustanovi z nagrado potrebni fond za zbližanje švedskih in angleških književnikov. Švedska akademija, ki razdeljuje nagrade, je rešena na ta način velike skrbi, kajti pretela ji je z odklonitvijo od strani Shawa nekaka blamaža, kakršna se še ni bila zgodila, odkar podeljuje (že 26 let) nagrade.

Gigantski pregovori

Boljši je lesnik v žepu, ko oreh na drevesu.
Boljši je hrom osel, ko crknjen konj.
Bos ali s škornji, v grob moraš.
Samo v zrcalu vidiš svojega najboljšega prijatelja.
Goreča treska ugasne v vodi, pa bodi ta čista ali motna.
Mrtvega konja osedlaš, če poljubiš staro žensko.
Molčeč mož je kakor gosli brez strun.
Revežu sežida hišo edino le smrt.

Še kure pijejo vino.

Profesor na kmetijski šoli v Fontainebleau M. Joubert je ugotovil s poskusi, da se dodaja kure, da nesejo več jajc, če se doda njihov dnevni krmi majhna količina vina. Šest kur, krmljenih na ta način, je zneslo v štirih mesecih 169 jajc več kot šest drugih kur, ki niso dobivale vina. Kako vpliva alkohol na peteline, o tem molči profesorjevo poročilo.

Zgodovinske drobtinice in anekdote iz življenja pokojnega cesarja Franca Jožefa

Ob desetletnici smrti predzadnjega avstrijskega cesarja Franca Jožefa so listi za kratek čas nekoliko pridvignili zastor pozabljenja, ki zakriva spomin na vladarja, s katerim je bila skoro sedem desetletij vezana usoda nekdanje mogočne podonavske monarhije. Ob tej priliki so bile objavljene razne podrobnosti iz njegovega zasebnega življenja, v katero je usoda vpletla toliko neveselih dogodkov.

V svojem življenju se je Franc Jožef dosledno držal nazorov, v katerih je bil vzgojen. Bil je zakrknjenega značaja, malobeseden, strog in natančen do skrajnosti; čut dolžnosti, ki mu ga je v zgodnji mladosti vcepila v dušo njegova mati, nadvojvodinja Sofija, je bil v njem globoko razvit; v tem oziru je bil strog tudi napram sebi. Morda so bile tudi te njegove lastnosti kolikor toliko vzrok, da je v svojem življenju užil bore malo radosti; menda veselja sploh ni poznal, kajti malokdaj ga je videl, da bi se kedaj nasmejal.

Ko je po umoru cesarice Elizabete prišel na Dunaj neki novinar, da bi poizvedel, kakšen vtis je napravila ta vest na cesarja, je zvedel od njegovega generalnega pobočnika, da cesar ni pokazal nikake posebne potrdosti; dejal je, da ga je ta nesreča doletela po volji božje Previdnosti, zato da jo bo vdano prenesel, kakor je prenesel prejšnje udarce usode. Pobočnik je še omenil novinarju, da ne verjame, da bi sploh kaka stvar mogla izpremeniti tira cesarjevega življenja, ki je živel mirno in brez veselja.

Franco Jožef je živel zelo redno; po leti je vstajal ob pol petih, po zimi pa ob petih zjutraj; k počitku je legel ob 9. uri. Ta urnik je izpremenil le v izrednih slučajih, kakor n. pr. kadar je bil pri njem na obisku kak vladar ali pa ob kakih drugih izrednih svečanostih priliki. V jedi in pijači je bil zelo skromen; pri kosilu ali večerji je ostal pri mizi le 30 minut, pri uradnih pojedinah pa 50 minut. Užival je samo jedi, pripravljene po dunajskem načinu.

Ko mu je nekoč dvorni kuhar, meščak, da ga bo veselo presenetil, pripravil neka posebna jedila, za katera je prejel recept iz Pariza, jih je cesar zavrnil, rekoč, da ne mara za umotvore francoske kuharske umetnosti.

Kot konservativec in zvest svojim navadam, je cesar mrzil vse novosti; nihče ga ni mogel pripraviti do tega, da bi enkrat govoril po telefonu; tudi na električno dvigalo ni nikoli stopil in v svojem dolgem življenju se je samo dvakrat vozil z avtomobilom. To se je zgodilo o priliki obiska angleškega kralja Edvarda v Ischlu. Krojačem je dal cesar malo dela, ker je vedno nosil svojo vojaško uniformo, izvzemši pri potovanjih v inozemstvo. Na predvečer njegovega odpotovanja v Pariz, ko je moral v naglici opremiti svojo garderobo, ga je krojač opozoril, naj si da prikoji smoking, ki je bil tedaj zelo v modi. «Ah, smoking», ga je zavrnil vladar; «to bi bil tisti frak brez gub, ki ga nosijo obiskovalci »Opere« in »Burgtheatra«. Ne, rečem vam, da ta nerodna moda ni zame.»

Tudi s člane svojega spremstva je bil Franc Jožef brezobziren in neupen, kakor sploh s komurkoli, ki je imel opraviti s njim. O tem se je pričel na lastni koži elegantni kancelar Beust, ki je ob neki priliki dal oblični nekatere visoke uradnike iz ministrstva za zunanje zadeve v razkošno uniformo rdeče barve z zlatimi našivi. Cesar jih je sicer dobro poznal, pa ko jih je uzel v novih uniformah, se je obrnil h kancelarju in ga vprašal, kdo so oni gospodje. Grof Beust, nemalo presenečen radi nepričakovane vprašanja, mu je spoštljivo pojasnil,

da so to uradniki iz ministrstva. «Glej no,» ga je zavrnil cesar s porogljivim nasmehom, «mislil sem, da so dvorni služabniki.» Od tedaj se uradniki seveda niso nikoli več prikazali na dvoru v uniformah.

Z ministri, s katerimi je ravnal kot z navadnimi uradniki, je bil čestokrat brutalen. Edinole grof Taaffe, s katerim je bil prijatelj še od mladih nog, in stari grof Tisza, za katerega je vedno kazal zanimanje, sta bila deležna njegovega zaupanja in njegove naklonjenosti. Pripovedujejo, da je grof Tisza nekoč pri kosilu na dvoru izpil v dušku pol kozarca mrzlega piva. Cesar, ki je to zapazil, ga je prijazno opozoril, da si bo na ta način pokvaril želedec. «Veličanstvo,» mu je z veliko prisotnostjo duha odvrnil grof, «ogrski ministrski predsednik mora imeti izvrsten želedec.»

Zadnji dnevi življenja starega vladarja v samotnih sobah schönbrunškega gradu so bili zelo žalostni. Ko je že dva tedna bofehal na vnetju bronhijev, je hotel dne 21. novembra 1916. ob pol petih sprejeti pri svoji pisalni mizi ministre, dvornega ceremonijarja in načelnika vojaške pisarne. Kmalu potem mu je njegova hči nadvojvodinja Marija Valerija sporočila vest, da je papež naročil nuncij mons. Valfré di Bonzo, naj mu podeli apostolski blagoslov. Ko je nuncij izvršil svoje poslanstvo, sta obiskala umirajočega cesarja prestolonaslednik nadvojvoda Karel in njegova žena Zita. Tekom obiska, ki je trajal le malo minut, je cesar neprestano prelistaval vojaške akte. Popoldne je Franc Jožef poklical k sebi dvornega zdravnika dr. Kerzla in postrežnika ter ju naprosil, naj ga spremeni v spalno sobo, kjer je ostal sam z zdravnikom. Bolnika je od časa do časa mučil kašelj; dihal je težko, kakor umirajoči. Ob 21. uri je cesar naročil zdravniku, naj ga zbudi zjutraj ob 4. uri, ker ima še mnogo dela, ki ga ni utegnil končati. Nato se je obrnil na drugo stran, kakor da bi hotel zaspati; a iz prs se mu je izvil bolesten stek. Bilo je po njem. Nobenega sorodnika ni bilo ob mrtvaški postelji vladarja, ki je šel med potomstvom štirideset sinov, vnukov in pravnukov.

Gospodarstvo.

SEMENSKI KROMPIR.

Tržaška kmetijska družba javlja, da bo sprejemala prijave za semenski krompir iz Jugoslavije samo iz te mesece.

Vabimo zainteresirane, da ne odlašajo z naročitvijo, ker bo letos vsled vetikih poplav splošno pomanjkanje krompirja.

Pismena naročila sprejema TRŽAŠKA KMET. DRUŽBA V TRSTU ulica Torrebianca 19. - Tel. 44-39 Semena in kmetijske potrebščine

TRŽAŠKA KMET. DRUŽBA V TRSTU ima v zalogi:

Semena; zanjajčena in sveža vrtna, poljska in cvetlična semena, dospela iz Nemčije.

Trave; laška ljulka, angleška ljulka, francoska pahovka ali klasnica, mačji rep itd.

Detelje; lucerno ali večno deteljo in domačo ali triletno deteljo.

Umetna gnojila: Superfosfat, Thomasovo žilindro, 40% kalijevo sol, žilski soliter in žveplenokisli amonijak.

Stroje in kmetijsko orodje: Slamorenice znamke MAYFARTH, plugje, pluzna telesa, gnojilne sesalke, travniške in njivske brane, metne posnemalnike in razno ročno kmetijsko orodje.

Dendrin ali drovni karbolinaj Sredstvo za pokončevanje raznih drevesnih škodljivcev, zatiranje mahu in lišaja ter raznih glivičnih trosov na sadnem drevesu.

Umetna gnojila, 40% kalijeve soli, slamorenice Mayfarth itd. iz naše zaloge imajo na razpolago: V Trnovem: Mlekarska zadruga, katera ima tudi plugje čeških znamk itd. V Vipavi: pri Kmetijski posojilnici; v Sežani: v trgovini Gofjevček;

FERRO CHINA PIGATTI

Okrepčevalno sredstvo, predpisano od zdravniških avtoritet proti MALOKRVNOSTI, BLEDECI in za OKREVANJE

LEKARNA ZANETTI - TRST - Via Mazzini

E. PECENCO

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

STROJ, VIA MUDA VECCHIA 3

v Dolini: pri g. Josipu Jerjan.
v Matenljavi: Kmetijska Posojilnica in hranilnica oddaja med svoje člane 40% kalijevo sol iz skladišča mlekarne v Prestranku.

Patent za šoferja

Popoln tečaj L. 200.— 53. tečaj se je končal danes. Prihodnji in zadnji tečaj začne v soboto, zadnji dan za vpisovanje. Pension za celo dobo tečaja L. 200.— Kralj, Općine, zaloga koles.

Za Postojno in okolico posebna šola v Postojni, restavracija «Pri Levu». Začetek v petek dne 3. t. m.
Za Idrijo in okolico začetek v četrtek 9. t. m. Idrija, Hotel Didič.

Mehko baržunasto kožo dobiti z rabo novega neprekosljivega mila

znanka Zlati petelin

Poskusite ga, ker je najfinišje na svetu.

Skrob, boraks Banfi je najboljši za likanje perila.

1277

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatc, lisic, dihurjev, vider, jazbec, mac, veveric, krto, divjih in domačih zajcev itd. itd.

Sprejemajo se pošiljave po pošti.

D. Windspach - Trst

Via Cesare Battisti 10, II. nad., vrata 16

Predno prodaje

KRONE, GOLDINARJE

ZLATO IN SREBRO

obišite zlatarno

STERMIN V TRSTU, Via Mazzini št. 43

kjer dobite najvišje cene. — Kupujem listke mestne zastavljavnice.

1220

KRONE! KRONE!

Litijasta, platna, 20-kraška zlate komale

zlate plačuje po višjih cenah nego vsak drugi

Albert Povh - urarna

Trst, Via Mazzini 46

1119

Slovenski trgovci!

Za vsako potrebo na papirju Vam

ustreže najsolidnejše in z najnižjimi

cenami trdka

G. M. Nagode

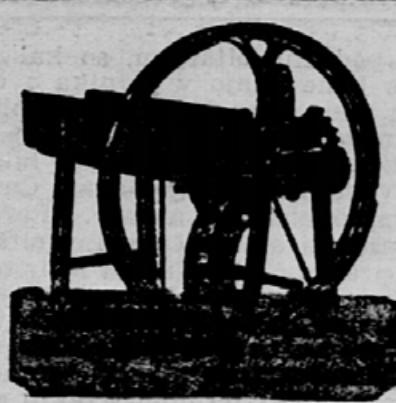
ki razpolaga z veliko

1252

zalogo papirja in vrečic

Izvoz na debelo.

Trst, Via P. L. Palestina št. 1

Slamorenice znamke «Mayfarth» z verigami raznih velikosti in razni kmetijski stroji. (1251)

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU,

Ulica Torrebianca 19, in Raffineria 7.

Odhodi vlakov

Pomen kratice: o = osebni vlak, ob = ubrzani, b = brzi vlak, m = mešan vlak.

TRST — TRŽIČ

5 (o), 5.25 (o), 6.10 (o), 6.45 (b), 7 (b), 8.25 (o), 8.50 (b), 10.35 (b), 12.30 (o), 15 (b), 15.15 (b), 15.25 (b), 17 (b), 17.25 (b), 18.10 (b), 18.20 (o), 19.20 (o), 20 (b), 23.45 (o).

TRŽIČ — TRST

4.31 (o), 6.57 (o), 7.10 (o), 8.44 (o), 9.23 (b), 10.21 (b), 10.55 (o), 10.42 (b), 11.46 (b), 13.49 (o), se ustavi na Biviji, v Grljanu in Miramarju, 13.35 (b), 14 (o), 16.11 (o), 17.14 (o), 17.48 (b), 18 (o), 19.24 (b), 22.01 (o), 22.32 (o), 23.12 (b).

TRST — BENETKE

5 (o), 7 (b), 8.05 (b), 8.50 (b), 10.35 (b), 15.15 (b), 15.25 (o), 17 (b), 18.10 (b), 18.20 (o), 20 (b), 23.45 (o).

BENETKE — TRST

0.40 (o), 5.25 (o), 6.32 (1-2), 8.10 (b), 8.57 (b), 10.55 (b), 12.15 (o), 15 (b), 17.25 (b), 18.35 (o), 20.20 (b).

TRST — GORICA — VIDEM

a) iz Trsta: 5.25 (o), 6.45 (b), 8.25 (o), 12.30 (o), 15 (b), 17.25 (b), 19.20 (o)
b) iz Gorice: 6.6 (o), 7.22 (o), 8.15 (b), 10.25 (o), 14.28 (o), 16.27 (b), 19.10 (b), 21.20 (o).

VIDEM — GORICA — TRST

a) iz Vidma: 5.05 (o), 6.55 (o), 9.06 (b), 12.10 (b), 15.20 (o), 17.20 (o, do Gorice), 18 (b), 20.10 (o)

b) iz Gorice: 6.08 (o), 7.56 (o), 9.42 (b), 13.02 (b), 16.23 (o), 18.42 (b), 21.13 (o).

TRST — GORICA — PODBRDO

a) iz Trsta: 6.10 (b), 6.50 (o), 12 (o), 17.35 (b), 18.35 (o, do Gorice)
b) iz Gorice: 7.56 (b), 8.35 (o), 14.08 (o), 17.10 (o), 19.22 (b).

PODBRDO — GORICA — TRST

a) iz Podbrda: 5.05 (o, do Gorice), 8.45 (b), 11.45 (ob), 17.10 (o), 19.40 (b)
b) iz Gorice: 5.17 (o), 6.45 (na južno p.), 10.09 (b), 13.30 (ob), 19.21 (o), 21.03 (b).

TRST — POSTOJNA

1.00 (b), 5.12 (ob), 7.10 (b), 9.20 (o, do Nabrežine, tu zveza z vlakom, ki odhaja ob 10.13), samo iz St. Petra 11.52 (o), 11.30 (b), 13.41 (ob, do St. Petra in v Reko), samo iz St. Petra 16.42 (o), 15.50 (o) 18.35 (o, na Reko), samd iz St. Petra 21.16 (ob), 19.45 (b), 20.20 (b), 21.05 (b).

POSTOJNA — TRST

2 (b), 4.55 (o), 6 (b), 6.40 (b), 7.25 (b), 9.30 (ob), 14 (m), 14.59 (b), 17 (o, do St. Petra), iz St. Petra 17.40 (b), 18.05 (o), 19.50 (b) 20.55 (o, do St. Petra), iz St. Petra 21.23 (o).

REKA — ST. PETER

5.25 (o), 8.40 (o), 12 (m), 15.45 (o), 19.15 (o).
ST. PETER — REKA

5.27 (o), 8.05 (o), 9.25 (o), 11.49 (o), 16.35 (o) 21.49 (o).

TRST — BUJE — POREČ

5.00 (o), 10.00 (o, Buj), 13.55 (o), 18.25 (o